

---

## Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

---

**Alueen nimi:** Kytäjän-Usmin metsäalue

**Alueen koodi:** FI0100051    **Pinta-ala (ha):** 2266    **Kunta:** Hyvinkää

**Hallinnoll.alue:** Uusimaa (suuralue)    100    **Aluetyyppi:** SCI

**Vastuutaho:** Uudenmaan ympäristökeskus

**Alueen kuvaus:** Hyvinkään luoteisosassa Suolijärven ja Kytäjärven välissä sijaitseva laaja yhtenäinen metsäalue, joka on säilynyt rakentamattomana ja siten erämaaluonteisena.

Alue on lukuisten pienten vesistöjen leimaamaa metsäistä ylänköaluetta, josta suurin osa on yli 100 metrin korkeudella merenpinnasta. Topografia on hyvin vaihteleva. Kallioita on runsaasti etenkin itäosassa, joka on kivilajiltaan gabroa.

Alueen jakaa itä- ja länsipuoliskoon pitkä, kapea, jyrkkärantainen Suolijärven eteläosa. Alueella on lisäksi 26 pientä, enimmäkseen karua lampea sekä runsaasti lampia yhdistäviä puroja. Muutamat lammet ovat happamoituneet.

Alueen itäosa on metsähallituksen hallinnassa olevaa valtion luonnonhoitometsää, jossa on kaksi aarnialuetta. Keskiosa puolestaan on Kytäjän kartanon omistuksessa. Länsiosa on Uudenmaan maaseutuelinkeinopiirin hallinnassa olevaa valtionmaata.

Kallioisella metsäalueella on tärkeä maisemallinen merkitys, sillä se rajaa arvokasta Kytäjän kulttuurimaisemaa. Alue on tärkeä myös riistaeläimistön elinalueena sekä virkistyskäyttökohteena.

Metsät ovat pääasiassa varsin tehokkaasti käsiteltyjä kangasmetsiä. Alueella on myös pienialaisia lehtoja mm. itäosassa Vaskivuoren länsipuolella ja Piilonojan luona sekä keskiosassa Tuttulanojan varrella ja Suolijärven länsirannalla.

Natura-alueen arvo perustuu ennen kaikkea laajaan, rakentamattomaan luontokokonaisuuteen, jollainen on tiheään asutulla Uudellamaalla ainutlaatuinen.

Alueella esiintyy luonto- ja lintudirektiivien lajeja sekä useita luontodirektiivin luontotyypppejä. Alueelta on tavattu useita Uudellamaalla uhanalaisia kasvilajeja.

### Merkittävät lajit

Alue on erityisen tärkeä kahden direktiivilajin, kaakkurin ja hajuheinän suojelulle.

Alueella on useita kaakkurille sopivia pesimälampia, joilla on kellovia pesimäsaaria. Vuosittain alueella pesii yleensä kaksi kaakkuriparia. Kun koko Uudellamaalla pesii vain kymmenkunta kaakkuriparia, alueen merkitys korostuu. Kaakkuri on Uudellamaalla luokiteltu vaarantuneeksi.

Direktiivilaji hajuheinän ainoa tunnettu kasvupaikka Uudellamaalla on Natura-alueella. Tuttulanojan suulla ja sivupuron varressa hajuheinää havaittiin kesällä 1996 noin 80 kukkivaa yksilöä. Hajuheinän kasvupaikka on osittain avohakattu, mikä lienee hävittänyt osia kasvustoista. Hajuheinä on säilynyt varjopaikoilla lähellä purouomaa. Laji on Uudellamaalla luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Hyvinkään luontoselvityksen (1988) mukaan hajuheinää on tavattu myös Pohjalammen pohjoispuolisesta korvesta, mutta täältä lajia ei löydetty vuonna 1996.

Natura-alue on tärkeä myös metsoille, sillä Kirjavalampien luona on viiden metson soidinpaikka. Soidinpaikkoja on muuallakin alueella. Alueen metsälinnusto on merkittävä, sillä mm. pöllöjä ja tikkoja esiintyy useita lajeja.

Alueella on uusmaalaisittain poikkeuksellisen runsas nisäkäskanta. Suurpetojakin tavataan silloin tällöin.

---

## Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

---

### Metsät

Direktiiviluontotyyppiä boreaalinen luonnonmetsä esiintyy pienialaisesti Piilolammin aarnialueella. Muutoin luonnonhoitometsä on monin paikoin melko nuorta kasvatusmetsää. Borealista lehtoa esiintyy monin paikoin kallioiden välisissä notkelmissa ja puronvarsilla. Mätälammin purolehto on todettu valtakunnallisesti arvokkaaksi. Alueella on paikoin tehty varsin voimakkaita hakkuita, mutta lehtokasvillisuus on edelleen edustavaa. Toisaalta Mätälammin luona on jäljellä vielä myös iäkkäitä, osin soistuneita kuusikoita, jotka ovat linnustolle tärkeitä (mm. pohjantikka pesii täällä). Lehdoissa esiintyy useita vaateliaita lehtolajeja, Mätälammin erikoisuuksia ovat humala, kullero ja Uudellamaalla uhanalainen kaiheorvokki. Mätälammilla pesii myös uhanalainen pikkusieppo. Pohjalammin eteläpuolisessa puronvarsilehdossa kasvaa valtakunnallisesti uhanalaista kynäjalavaa. Tuttulanojan varren lehto on paikoin kärsinyt voimakkaista hakkuista. Puronvarresta on hajuheinän lisäksi tavattu mm. Uudellamaalla uhanalaista tuoksumataraa, hetesaraa sekä vankkasaraa. Kartanon lähellä sijaitseva Parkinlammin pähkinälehto ei ole luonnontilainen, mutta sen lehtokasvillisuus on edustavaa. Alueella on runsaasti pähkinäpensasta sekä pääasiassa istutettuja jalopuita. Piilonojan lehto on jonkin verran kärsinyt hakkuista. Alueelta on tavattu Uudellamaalla uhanalaista korpisorsimoa sekä lehtoneidonvaippaa ja alueen läheisyydestä kirkiruohoa. Lintuojan suulla sijaitsevassa pienessä lehdossa kasvaa pähkinäpensasta. Natura-alueelta on tavattu muutamin paikoilla uhanalaista hirvenkelloa. Ainakin Kolmiperslammin luona on vielä lajin esiintymä.

### Suot

Natura-alueen maasto on korkeudeltaan hyvin vaihtelevaa, ja lukuisissa pienissä painanteissa esiintyy luontotyyppiä puustoiset suot. Nämä ovat pääasiassa erityyppisiä korpia, joista useimmat on ojitettu. Edustavaa, vanhapuustoista korpea on mm. Mätälammin länsipuolella. Mätälammin ja Kaksoislampien ympärillä puolestaan on edustavaa rämettä. Suolijärven eteläpään rantanevalta on tavattu Uudellamaalla uhanalaista suovalkkua.

### Kalliot

Kallioita on alueella runsaasti, mutta ne ovat varsin peitteisiä eikä edustavaa kalliokasvillisuutta ole päässyt kehittymään kuin paikoin. Kytäjän kartanon tienristeyksen pohjoispuolisilla kallioilla esiintyy keskiravinteisuuden ilmentäjälajeja kuten tummaraunioista, haisukurjenpolvea, isomaksaruohoa, mäkitervakkoa ja keltamo. Luonnon- ja maisemansuojelullisesti arvokkaiden kallioalueiden inventoinnissa maakunnallisesti arvokkaiksi on todettu Hirvikallio-Jaanankallio, Mäenalustan kalliot ja Karrumäki. Paikallisesti arvokkaiksi on luokiteltu Lintuojan kalliot ja Kytäjän tienristeyksen pohjoispuoliset kalliot.

### Suojelutilanne (%)

Yksityinen luonnonsuojelualue	0
Metsähallituksen päätöksellä suojeltu valtion metsä	2
Ei suojeltu	98

---

## Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

---

### Suojelutilanteen tarkennus ja toteutuskeinot:

Natura-alueen pääasiallinen toteutuskeino on rakennuslaki eli Kytäjän 24.5.1995 vahvistettu osayleiskaava.

Alueella on kaavan SL-, VR-1-, MU-2-, MU-1- ja W-alueita. Näillä alueilla ei ole haja-asutusoikeutta.

#### Kaavamääräykset

Kaavan SL-alueita on Piilolammin itäpuolella, Kaksoislampien ympäristössä, Mätälammin laskupuron varressa, Piilonojan varressa, Reinin ja Rauhalan talojen välissä, Pohjalammen ympäristössä, Tuttulanojan varressa sekä Lintuojan suulla. Näillä on voimassa rakennuslain 124a §:n mukainen toimenpidekielto, ja rakennuslain 135 §:n perusteella kielletään rakentamasta tai suorittamasta muita toimenpiteitä SL-alueella siten, että SL-alueen luonnonsuojelulliset arvot heikkenevät.

VR-1 -aluetta on valtion luonnonhoitometsässä sekä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen alueella. Näille saa sijoittaa vähäisiä yksikerroksisia retkeily-, ulkoilu- ja virkistystoimintaa palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. Alueella on voimassa rakennuslain 124a §:n mukainen toimenpidekielto, ja rakennuslain 31 §:n perusteella kielletään rakentamasta VR-1 -alueelle siten, että vaikeutetaan VR-1 -alueen käyttämistä yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen.

MU-2 -alueita on lähinnä vesistöjen rannoilla melko laajoina suojavyöhykkeinä. Näille ei saa sijoittaa muita kuin maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia. Aluetta tulee hoitaa siten, että ranta-alueiden maisemallinen luonne ja arvokas puusto säilyvät. Alueelle saa sijoittaa ulkoilureittejä.

Alueen rakennuslain 4 §:n mukainen haja-asutusoikeus on siirretty kunkin maanomistusyksikön muiden kaavamääräysten alaisille alueille. Alueella on voimassa rakennuslain 124a §:n mukainen toimenpidekielto, joka koskee kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöitä, muuta maanpinnan rikkomista sekä sellaisia avohakkuita, jotka muuttavat huomattavasti alueen metsäluontoa ja maisemakuvaa.

Rakennuslain 135 §:n perusteella kielletään rakentamasta tai suorittamasta muita toimenpiteitä MU-2 -alueella siten, että MU-2 -alueen luonnonsuojelulliset arvot heikkenevät.

MU-1 -alueita ovat muut kuin edellämainitut maa-alueet. Näille ei saa sijoittaa muita kuin maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia. Alueelle saa sijoittaa ulkoilureittejä.

Alueen rakennuslain 4 §:n mukainen haja-asutusoikeus on siirretty kunkin maanomistusyksikön muiden kaavamääräysten alaisille alueille. Alueella on voimassa rakennuslain 124a §:n mukainen toimenpidekielto, joka ei kuitenkaan koske metsätaloudellisia metsänhoitotoimenpiteitä.

Rakennuslain 31 §:n perusteella kielletään rakentamasta MU-1 -alueelle siten, että vaikeutetaan MU-1 -alueen käyttämistä yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen.

Kaavan W-alueet ovat vesialueita.

Alueeseen sisältyy myös 23.8.1994 vahvistetun Suolijärven rantakaavan SL-, MU-1 ja MU-2 alueita, joille ei ole sijoitettu rakennuspaikkoja. MU-1 alue on metsätalousaluetta, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta ja muita ympäristöarvoja. Metsätaloustoimenpiteet tulee suorittaa maisemalliset tekijät huomioonottaen. MU-2 alue on metsätalousaluetta, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta ja luonnonsuojelullisia arvoja. Aluetta tulee kaavamääräyksen mukaan hoitaa metsää luontaisesti uudistaen siten, että ranta-alueiden maisemallinen luonne ja arvokas puusto säilyvät.

---

## Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

---

### Valtakunnalliset luonnonsuojeluohjelmat

Valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluu ainoastaan alueen kaakkoisosassa sijaitseva lehtojensuojeluohjelman kohde Mätälämmin lehto, joka on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla.

### Perustettavat luonnonsuojelualueet

Natura-alueelle esitetään perustettavaksi kolme luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettavaa aluetta: metsähallituksen nykyiset aarnialueet (yhteensä n. 40 hehtaaria) sekä hajuheinän (luontodirektiivin liitteen II laji) kasvupaikan suojelemiseksi n. 1,5 hehtaarin alue Tuttulanojan suulla ja sen sivupuron varressa.

Nämä alueet sijaitsevat Kytäjän osayleiskaavan suojelualueilla lukuunottamatta alle hehtaarin kokoista aluetta Tuttulanojan sivupuron varressa, joka on MU-1 -aluetta.

### Luontodirektiivin luontotyypit (%):

3160	Humuspitoiset lammet ja järvet	3
3260	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitricho-Bat	0
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	0
8220	Kasvipeitteiset silikaattikalliot	3
9010	*Boreaaliset luonnonmetsät	0
9050	Boreaaliset lehdot	1
91D0	*Puustoiset suot	5

### Luontodirektiivin liitteen II lajit:

1951 hajuheinä

### Lintudirektiivin liitteen I linnut:

A234 harmaapäätikka  
A223 helmipöllö  
A215 huuhkaja  
A001 kaakkuri  
A002 kuikka  
A127 kurki  
A166 liro  
A108 metso  
A236 palokärki  
A338 pikkulepinkäinen

---

## Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

---

A320 pikkusieppo

A241 pohjantikka

A104 pyy

A217 varpuspöllö

A220 viirupöllö

**Muuttolinnut:** nuolihaukka  
uuttukyyhky

**Muuta lajistoa:** hiirihaukka  
idänuunilintu  
isokäpylintu  
kanahaukka  
pikkutikka ST  
pyrstötiainen ST  
hetesara  
hirvenkello ST  
humala  
kaiheorvokki  
kirkiruoho  
korpisorsimo  
kullero  
kynäjalava SH  
lehtoneidonvaippa  
suovalkku  
tummaraunioinen  
tuoksumatara  
vankkasara SH  
varstasara